

R. Cikhart:

Z minulosti Tábořských Radimovic.

Při vsi Radimovicích u rybníka Podedvorníka posud znatelný jsou stopy starého tvrziště, Tvrz, bezpochyby jenom dřevěné, čtverhranné, plotem na valech vráženým obehnané stavení, stávala na kopci do čtverhranu příkopem a někdy i valem otočeném, v lukách pode vsí, takže příkop napouštěti se mohl vodou z rybníků nade tvrzi ležících¹⁾. L. 1905 kopal na tvrzišti Josef Švehla a našel tu stopy lidského bydlení: úlomek železné rukavice, rukojeť klíče s gotickou ozdobou a úlomek nože z XV. věku, kteréž věci uložil v tábořském museu. Také majitel pozemku Bílý při vybírání a urovnávání základního zdiva tvrze našel prý dva mlýnské kameny, jichž použil do základů pilířů kolny ve svém dvoře.

Při tvrzi stával poplužní dvůr, nynější statek čp. 1. „u Dvořáků“ zvaný, jímž přijíždělo se ke tvrzi.

Z dějin tvrze nevíme ničeho určitého. Podle Sedláčka mohl po našich Radimovicích psáti se Luder de Radimovic, uvedený k r. 1219 v Palackého „Dějinách“, ale tvrz tehdy ještě nestála²⁾. Na této snad seděli Petrus de Radimovicz a Mrazo de Radimovicz, kteří podepsali stížný list koncilu kostnickému proti upálení Husovu r. 1415³⁾ a Mrakeš z Radimovic, jmenovaný r. 1432, 32. března, kdy svědčí, že Bušek Holkovec

¹⁾ Archiv čes. IV., 307—308.

²⁾ Čas. „Tábor“ I, 1865 čís. 47.

³⁾ Srv. Sedláček, Hrady a zámky IV, 151. Palacký ve svém Popisu (str. 274) tvrze neuvádí.

⁴⁾ Palacký klade sídlo jeho na Radimovice Želečské. Luder = Liděř, jak se také jmenoval zakladatel blízkých Lideřovic.

⁵⁾ Archiv čes. III, 188-189. Jméno druhé čte V. Novotný „Mrázek“, Sedláček „Mráček“. Ježto uvádějí se jména jejich na podpise listiny na místech hodně vzdálených (Petrovo na 152., Mrázkovo či Mráčkovo na 201.), možno i souditi, že nebyli jednoho sídla. Mrázek mohl by se snad počítati k pozdějším Mrázům z Radimovic, z nichž Jakub jmenuje se r. 1451 ve službách Oldřicha z Rožmberka a Jan odpíral r. 1472 povolání dědin odumrtním právem ve vsi Hlavatcích, což by dle Sedláčka (l. c., 152) poukazovalo na Radimovice „Knížecí“ (t. j. Želečské). R. 1486 koupil Jan Mráz díl Drahova, dvoru a vsí s podíly ve Vřesné a Mnichu, k čemuž vyprosil si na králi i všechny nápady na tomto díle. O právo patronátní v Drahově soudil se s Bořivojem z Donína, ale nemaje čím práva prokázati, nejen při svou prohrál, ale vzat byl i v kázeň lidskou. Podobně se mu stalo r. 1492, kdy měl při s Anežkou z Boršikova o Hlavatce, v něž se podvodně uvázal. I se spoludržitelem Vřesné Rynartem Houskou měl spor, ale ještě před jeho skončením prodal díl svůj v Drahově Jindřichovi z Hradce. (Sedláček IV, 338). — Tábořský erbovní rod Halašů z Radimovic mimo jméno nemá s Radimovicemi nic společného. Pocházel z Pelhřimova, kde žil na sklonku 15. stol. Jira Halaš. Syn jeho Petr žil v Táboře, maje již r. 1523 erb a praedikát. Erb viz v Sedláčkově Heraldice Č.-m. II., 425, Králově Heraldice, str. 321; pěkné vyobrazení jeho v původním vydání Hájkovy Kroniky.

z Holkova postoupil manželce své Kateřině z Dobeve zboží ve Vesci a v Dobevi, a potom ještě r. 1437. Na pečeti jeho jsou tři příčná břevna, nad helmici rozkřídlená husa a v legendě »mrakes z radimovic«. V témže století dostaly se Radimovice v držení obce Táborské a tvrz, nejsou obývána, krátce nato zanikla úplně, takže ani v nejstarších zápisech městského panství se nepřipomíná.

Obec Táborská usadila na dvoře člověka poplatného. V urbáři jejich statků z polovice XVI. stol. jmenuje se na dvoře Pavel, jenž platil z něho pololetně 2 kopy gr. úroků, ale později již se dvůr nejmenuje. Stal se z něho selský statek, na němž hospodařil r. 1570 Jan Dvořák. Později slove statek ten Svátkovským a po r. 1668 Uhlířovským. Tehda jmenuje se na něm Bohuslav Dvořák a po něm r. 1675 Jakub Dvořák. Tehda měl statek 80 strychů rolí, z čehož bylo 15 str. oseto ozimem, 12 str. jeří, 15 str. úhorem, 32 str. lad a 6 str. porostlin, nadto luk na 4 vozy sena. Na statku chovali se 3 koně, 2 voli, 6 krav (z toho 2 najaty), 5 kusů dobytka jalového, 10 ovec a 1 svině k chovu. R. 1717 ujal grunt „jménem od starodávna Uhlířovský“ Václav Dvořák v sumě za 500 kop, maje k němu 95 str. gruntů orných, 4 str. lad., 8 str. porostlin, luk na 18 vozů sena a 6 vozů otavy a 4 rybníky, do nichž se nasazovalo 2 kopy 45 kusů násady. R. 1727 po nebožt. otci ujal statek syn Jiří, l. 1745 jmenuje se na něm Václav Dvořák a násl. r. dosazen byl na grunt Václav Samec z Drhovic. Od gruntu časem oddělily se statky čp. 9 a 10, na gruntech tohoto pak vznikla další pop. čísla 11 a 12. Nynější majitelkou jest Marie Bílá.

Mimo dvůr byly v Radimovicích původně ještě 4 usedlosti. V polovici XVI. stol. drželi je

Hron	platící	pololet.	46 gr. a z jiter 1 gr.,
Michal	„	„	39 gr.,
Mareša	„	„	15 gr. a za robotu 4 gr.,
Bílý	„	„	20 gr. a z příměr 20 gr.,

z nichž jediný Mareša povinen byl dvoudenní robotou, místo níž však odváděl zmíněný plat. R. 1570 na těchto 4 usedlostech jmenují se Janouš, Jíra Novák, Václav Chval a Čermák, o jejichž nástupcích podávám něco zpráv.

Janoušovský grunt (nyní čp. 2) o $\frac{3}{4}$ lánu držel po třicetileté válce Václav Janouš (1651) a po něm (1675) Jakub Janouš. Polí bylo k němu 40 str., z toho 7 str. oseto ozimem, rovněž tolik jeří, 8 str. úhorů, 13 str. lad, 5 str. porostlin a luk na 3 vozy sena. Chovali se v něm 4 voli, 3 krávy, 2 jalovice, 6 ovec a 1 svině. R. 1719 ujal grunt Václav Janouš v sumě 150 kop; tehda bylo k němu 36 str. orné půdy, 2 str. porostlin a luk na $5\frac{1}{2}$ vozu sena a 2 vozy otavy. Zemřel r. 1722, načež grunt ujala vdova a r. 1735 Jan Janouš. Od toho postoupen byl r. 1763 Janu Vardovi z Náchoda. R. 1775 dědili statek Josef Posthumus, Jakub, Jan Vojtěch a jiní sourozenci. Z toho gruntu odváděl hospodář obci Táborské jako vrchnosti mimo obvyklý plat (úrok) ještě $3\frac{1}{2}$ slepice. Od gruntu oddělila se později dnešní hospodářství čp. 3 a 16. Nynějším majitelem je Jan Šedivý.

Novákovský grunt (nyní čp. 7) byl do r. 1666 pustý. R. 1651 hospodařil na něm Jiřík Jirků. Dle urbáře náleželo k němu r. 1675 40 str. rolí, z toho 6 str. osetých na zimu, 6 str. na jaro, 7 str. úhorů, 17 str. lad, 4 str. porostlin a luk na 3 vozy sena, takže mohli se na statku chovati 4 voli, 3 krávy, 2 jalovice a 1 svině. V novém urbáři od r. 1719 jmenuje

se na gruntě Jirkovském Jiří Halama, mající tehda 37 str. orných, 1 str. porostlin a luk na 4 vozy sena a 1 vůz otavy, vše v sumě 160 kop. R. 1739 ujala grunt vdova Rosina, r. 1784 jmenuje se na něm již rod Bílých, jemuž posud náleží. Také z tohoto gruntu odváděli obci Tábořské mimo úrok $3\frac{1}{2}$ slepice.⁴⁾ Od něho odděleno bylo dnešní čís. pop. 15.

Také oba poslední grunty, r. 1570 jmenované, náležely potom rodu Bílých.

Grunt zvaný Skalkovský a po r. 1631 Halamovský (nyní čp. 5) držel r. 1651 Jan Halama a po r. 1675 Vít Halama. Ke statku bylo 20 str. polí, z toho 6 str. oseto ozimem, 6 str. na jaře, 6 str. bylo úhorův a 2 str. lad. Chovali v něm 2 voly, 3 krávy (z toho 2 nájemné), 2 jalovice a 1 plemennou svini. Luk k němu bylo pod 2 vozy sena. R. 1719 ujal jej ve 120 kopách Pavel Bílý a držel k němu 31 str. orných a luk na 6 vozů sena a $2\frac{1}{2}$ vozu otavy. R. 1735 ujal grunt Václav Halama, 1789 jmenuje se na něm Josef Halama. Od gruntu oddělily se chalupy čp. 4 a 13. Nynější majitelkou jest Rosalie Bláhová.

Grunt Bílovský (nyní čp. 6), odedávna tak zvaný, zůstával po třicetileté válce dlouho pustým⁵⁾. R. 1675 jmenuje se v Radimovicích chalupník Adam Bílý, jenž obhospodařoval toliko 4 str. rolí, z toho 2 str. osel na zimu, 1 str. na jaře a 1 str. zůstával úhorem. Vyživoval toliko jedinou krávu a to ještě nájemnou. R. 1719 ujal se gruntu Jakub Bílý v sumě 100 kop. Tehda již bylo při něm zase obděláno 30 str. rolí, mimo to patřilo k němu $2\frac{1}{3}$ str. porostlin a luk na 5 vozů sena a $1\frac{1}{2}$ vozu otavy. Od r. 1735 držel grunt Vít Bílý († 1762), po němž jmenuje se na něm Jakub Bílý (1789). Od gruntu oddělila se později chalupa čp. 14. Nynějším majetníkem jest František Vošta.

Z bývalé pastoušky vzniklo dnešní pop. číslo 8.

Tím stručně podán jest vývoj vesnice se zřetelem na poměry hospodářské, v něž zasahovalo arci i naznačené dělení statků. Z původních 5 gruntů jest r. 1790 již šest⁶⁾, r. 1837 již 12 domovních čísel. Počet ten brzy stoupl na 16 a posléze na 20. V tomto počtu jest i školní budova, vystavěná r. 1900⁷⁾.

V ohledu náboženském jest se zmíniti, že již r. 1651 byla osada až na dvě služebné dívky vesměs katolická⁸⁾. Zajímavo jest, že ač počet domů za posledních sto let se téměř zdvojnásobil, počet obyvatelstva klesá⁹⁾.

¹⁾ U stavení toho prý jsou pochováni Prusové a zakopána plukovní kasa. R. 1866 prý si Prusové pro ni přišli a podle listin ji hledali. (Srv. Tábořsko IV, 76).

²⁾ Dle Slavíka, Panství tábořské str. 131, až do r. 1679.

³⁾ Schaller, Topographie d. K. Boehm., str. 16.

⁴⁾ Vyučovalo se od r. 1893 a to původně v Nasavrkách u Bílých (čp. 6), potom v Radimovicích v čp. 7 a 9.

⁵⁾ Tehda tu byli: Bohuslav Dvořák 35letý s chotí Kateřinou 30l. a dcerkou Annou 12 l., Václav Janouš 60letý se synem Jakubem 20let., Jan Halama 40letý se ženou Kateřinou 30l. a podruhem Mikulášem 41l. a Jíra Jirkův 35letý se ženou Annou 20letou. Ve všech jmenovaných hospodářstvích zaměstnávali po 1 děvečce, v prvním 2 děvečky a pohunka Srv. Jihočeský sborník historický II. čís. 1.

⁶⁾ R. 1665 bylo obyvatelů 30, 1837 - 93, 1843 - 114, 1900 - 132, 1910 - 131, 1921 - 110.